

HVEM SAGDE UNG OG UENGAGERET?

Nye perspektiver på unges demokratiske deltagelse

HVEM SAGDE UNG OG UENGAGERET?

Nye perspektiver på unges demokratiske deltagelse

**Hvem sagde ung og uengageret?
Nye perspektiver på unges demokratiske deltagelse**

Copyright © 2018

Tænk tanken Mandag Morgen

Ny Kongensgade 10
1472 København K
Tlf. 33 93 93 23

Tænk tanken Mandag Morgen

Andreas Hjorth Frederiksen, projektdirektør
Clara Dawe, senioranalytiker
Laura Fabricius, projektkoordinator
Mathias Heilesen, analytiker

Design

Linnea Rylander Hansen, Mandag Morgen

Korrektur

Martin Lund, Skriverådet

Foto

Forside – Helena Lopes, Unsplash
Side 12 – Kasper Andersen FOTO
Side 20 – GAME
Side 31 og 37 – Bettina Garcia
Side 35 – Steen Brogaard

Tryk

Rosendahls a/s

ISBN

978-87-93038-59-2

INDHOLD

Forord	Unge løber forrest.....	7
	Om projektet.....	8
	Sådan finder du rundt.....	8
Perspektiv	Unge demokratiske deltagelse i tal	13
Case	Politiker for en dag.....	14
Perspektiv	Demokratisk (ud)dannelse.....	16
Case	Det tomme rums magi	18
Perspektiv	Fleksibel frivillighed	22
Case	Fladskærme og fællesskaber	24
Perspektiv	Digital deltagelse.....	26
Case	Med hip hoppen som grundlov	28
Perspektiv	Rap og relationer.....	30
Case	Unge byrødder	32
Perspektiv	Unge tager ansvar – hvis vi giver dem det	35
	Dem har vi talt med.....	36

ORGANISATIONERNE BAG

NETVÆRKET AF UNGDOMSRÅD

Netværket af Ungdomsråd er en landsdækkende interesseorganisation for ungdomsråd og -huse i Danmark. Vi arbejder for at sikre, at unges stemmer bliver hørt, og for, at vores medlemmer har de bedste rammer til at engagere unge og sikre dem indflydelse lokalt. Det gør vi gennem arrangementer, kapacitetsopbygning og udviklingsprojekter.

TÆNKETANKEN MANDAG MORGEN

Mandag Morgen er en uafhængig tænketank, der skaber indsigt og mødesteder for mennesker, der vil forandre verden. Vi arbejder for at styrke vækst, velfærd og demokratiske fællesskaber i Danmark. Vi sætter fokus på komplekse udfordringer og tager initiativer, der viser vej til nye løsninger. Det sker altid i tæt samarbejde med vores partnere, som er offentlige, private, faglige og frivillige organisationer.

TUBORGFONDET

Tuborgfondet er en almennyttig fond, der har fokus på at udvikle fællesskaber – særligt til gavn for unge. Sammen med foreninger, organisationer og engagerede ildsjæle arbejder vi for at styrke unges engagement i samfundet, forbedre unges jobmuligheder og skabe flere mangfoldige og åbne fællesskaber i hele Danmark. Tuborgfondet investerer årligt ca. 35 mio. kr. i projekter og initiativer, og samarbejder gerne med andre om at skabe ny viden og indsigt, og afprøve nye metoder til gavn for hele samfundet.

UNGE LØBER FORREST

Unge i dagens Danmark er uengagerede og dovne. De gider ikke bruge krudt på politik og tager ikke ansvar for samfundsudviklingen. Det er påstande, vi med jævne mellemrum støder på i den offentlige debat. Selv om unges valgdeltagelse – især til lokalvalgene – rigtigt nok halter efter den øvrige befolknings, kan vi i Netværket af Ungdomsråd, Tænk tanken Mandag Morgen og Tuborgfondet ikke genkende fortællingen om de “uengagerede unge”. Tværtimod oplever vi en generation af unge, der er ambitiøse og engagerede – og i fuld gang med at involvere sig i samfundet.

Overalt i Danmark pibler det frem med nye måder for borgerne at deltage i demokratiet på – og det er de unge, der løber forrest. Det ser vi, når unge engagerer sig i ungdomshuse eller påvirker lokalpolitikken gennem ungdomsråd. Og vi ser det, når unge organiserer fællesspisning, gadeidræt eller koncerter til gavn for deres lokalområde.

At være en aktiv medborger starter for de fleste med at tage del i et forpligtende fællesskab, hvor man spiller en rolle og tager ansvar – som når unge drenge fra Årslev på Fyn arrangerer computerspilsturneringer for lokalområdets børn, eller når unge fra Roskilde stabler et åbent lydstudie på benene i byens borgerhus.

Vi misser noget afgørende, hvis vi i indsatsen for at styrke vores demokrati kun fokuserer på unges valgdeltagelse og medlemskaber af partier eller etablerede foreninger. Demokratisk deltagelse kan tage mange former, og de nye generationer udvikler deres egne måder at engagere sig på.

Hvis vi ønsker mere engagerede unge, må første skridt være, at de unge oplever, at deres mening tæller – at vi tager dem alvorligt og anerkender, at de har noget at byde på. Vi skal sikre, at der er rammer, som gør det mu-

ligt og attraktivt for unge at engagere sig. Det er et ansvar, der ligger hos kommuner, politiske partier, uddannelsesinstitutioner og civilsamfundsorganisationer. Alle har vi en forpligtelse til at interessere os for, hvordan vi skaber de bedst mulige rammer for, at unges engagement kan blomstre.

Så hvordan sikrer vi, at alle unge bliver hørt og har indflydelse på rammerne for deres hverdag? Hvordan åbner vi vores eksisterende fællesskaber op for flere unge? Kan vi samarbejde mere på tværs af organisationer, så det bliver naturligt for flere unge at engagere sig i samfundet? Og hvordan bygger vi bro mellem de traditionelle demokratiske deltagelsesformer og unges nye måder at engagere sig på?

Med dette inspirationskatalog ønsker vi at bidrage med nye perspektiver på unges samfundsengagement. Kataloget sætter ord og billeder på, hvordan unge engagerer sig i dag. Det viser, at unge kan og vil skabe samfundsforandring. Og forhåbentlig kan det inspirere flere til at skabe gode rammer for unges demokratiske deltagelse i fremtiden.

Rigtig god læselyst!

EMILIE TORP HENRIKSEN

formand i Netværket af Ungdomsråd

ANDREAS HJORTH FREDERIKSEN

projektdirektør i Tænk tanken Mandag Morgen

NANNA CALLISEN BANG

souschef og programansvarlig i Tuborgfondet

Om projektet

Netværket af Ungdomsråd, Tuborgfondet og Tænk tanken Mandag Morgen er gået sammen om at undersøge og sætte fokus på, hvordan unge engagerer sig i samfundet og tager del i demokratiet i dag.

Vi har sammen med mere end 40 repræsentanter for kommuner, foreninger, civilsamfundsorganisationer, politiske partier og uddannelsesinstitutioner kørt Danmark rundt i en bus for ved selvsyn at se, hvordan unges demokratiske deltagelse blomstrer. Fra Esbjerg i vest til Roskilde i øst besøgte vi steder, hvor unge engagerer sig i deres lokalsamfund. Undervejs udvekslede vi erfaringer, reflekterede over, hvad vi kan lade os inspirere af, og diskuterede, hvordan vi hver især og i fællesskab kan bidrage til, at endnu flere unge engagerer sig.

Det, vi så og oplevede, vil vi gerne dele med de mange, der – ligesom os – er optagede af, hvordan unges samfundsengagement kan styrkes. Derfor dette inspirationskatalog. Håbet er, at det vil inspirere andre, der arbejder med unges samfundsengagement, og sætte skub i en debat om, hvordan vi skaber de bedste rammer for unges demokratiske deltagelse.

Tænk tanken Mandag Morgen har udarbejdet inspirationskatalog og er ansvarlig for de redaktionelle valg og den endelige tekst.

Sådan finder du rundt

Inspirationskataloget indeholder beskrivelser af de steder, vi besøgte på turen rundt i Danmark. Casene giver konkrete billeder på de mange forskellige måder, unge engagerer sig i samfundet på. Hver case er ledsaget af en refleksion fra en deltager på busturen og af en faktaboks, som kort opsummerer baggrunden for casen. Beskrivelserne er markeret med **Case**.

Derudover indeholder kataloget interview, mini-cases, fortællinger og fakta, der sætter perspektiv på unges samfundsengagement. Disse er markeret med **Perspektiv**.

TUREN GIK TIL ...

Aarhus Børne- og ungebyråd

– læs mere i *“Unge byrødder”*

s. 32

Middelfart Ungdomsråd

– læs mere i *“Politiker for en dag”*

s. 14

INSP! – læs mere i

“Det tomme rums magi”

s. 18

GAME – læs mere i

“Med hiphoppen som grundlov”

s. 28

Gastro & Gaming – læs mere i

“Fladskærme og fællesskaber”

s. 24

*“Demokratisk deltagelse
kan tage mange former,
og de nye generationer
udvikler deres egne måder
at engagere sig på.”*

Netværket af Ungdomsråd, Tænk tanken Mandag Morgen
og Tuborgfondet

*Deltagere på busturen giver deres
bud på, hvad demokrati også er* ►

*Unge fra Middelfurt Ungdomsråd til møde
om et nyt iværksætterprojekt i Middelfurt*

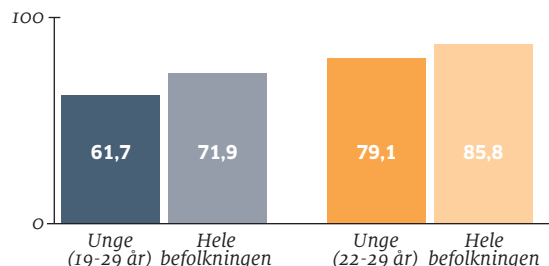
UNGES DEMOKRATISKE DELTAGELSE I TAL

Demokratisk deltagelse kan se ud på mange måder, og meget af det kan ikke gøres op i tal og procenter. Her har vi samlet noget af det, der kan.

Valgdeltagelse

Valgdeltagelsen til kommunalvalget 2013 og folketingsvalget 2015, pct.

● Kommunalvalg 2013* ● Folketingsvalg 2015

KILDE — Y. Bhatti, m.fl.: 'Hvem stemte, og hvem blev hjemme?', Københavns Universitet, 2014. Bhatti, Y. m.fl.: 'Valgdeltagelsen og vælgerne til folketingsvalget', Københavns Universitet, 2016.

NOTE — *Tallene for unges valgdeltagelse til kommunal- og regionsrådsvalget 2017 offentliggøres i foråret 2018.

Politisk viden og selvtillid

Danske 8.-klasseselever ligger nummer 1 blandt 24 lande, når man tester deres viden om politik og demokrati.

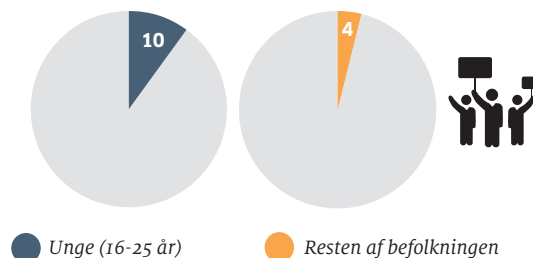

Danske 8.-klasseselever ligger nummer 12. blandt 24 lande, når man tester deres politiske selvtillid.

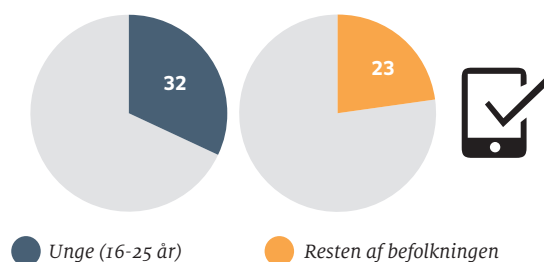
KILDE — Bruun, J. m.fl.: 'ICCS 2016 – udvalgte hovedresultater', Aarhus Universitet, 2017.

Aktivisme

Deltagelse i en demonstration inden for det seneste år, pct.

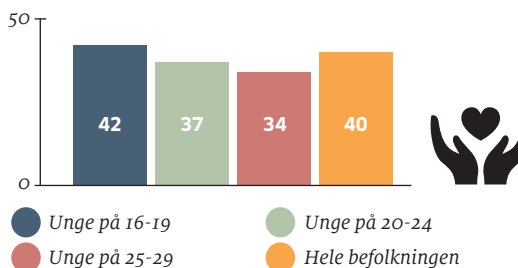
Deltagelse i online-underskriftindsamling inden for det seneste år, pct.

KILDE — Dansk Ungdoms Fællesråd: 'Demokratiundersøgelsen 2017', 2017.

Frivilligt arbejde

Frivilligt arbejde inden for det seneste år, pct.

KILDE — Center for Frivilligt Socialt Arbejde: 'Tal om det frivillige Danmark', 2017.

POLITIKER FOR EN DAG

Skal hash legaliseres? Hvor mange bade om ugen har vores ældre krav på? Og hvilket parti ville du stemme på, hvis der var kommunalvalg i morgen? Det er nogle af de spørgsmål, 9.-klasseseleverne i Middelfart diskuterer, når de deltager i Demokratidag i det lokale ungdomshus, Walker.

På Demokratidagen kommer eleverne rundt i alle afkroge af demokratiet og livet som politiker. De dyster i quizzer, hvor de afprøver deres viden om både lokal og national politik. De leger dilemmalege, der tvinger dem til at tage stilling til, om de f.eks. er for eller imod aktiv dødshjælp. Og de spiller demokratispil, hvor de i grupper skal beslutte, om kommunens penge skal bruges til tolærerordninger i folkeskolen, bredere cykelstier eller en ny skøjtebane. For politik handler om prioritering, og der er ikke råd til det hele.

Formålet med dagen er at gøre eleverne klogere på politik og give dem lyst til at engagere sig i lokalsamfundet. Det fortæller 20-årige Tobias Israelsen, der er medlem af Middelfart Ungdomsråd og med til at arrangere Demokratidagen:

“Vi vil gerne lære de unge om demokrati og inspirere dem til forskellige måder, man kan deltage på – både lokalt og nationalt. Det gør vi bl.a. ved at lade eleverne selv prøve kræfter med demokratiet og ved at stille dem nogle spørgsmål, som gør dem bevidste om, at de faktisk har holdninger til politik.”

Unge engagerer unge

Det var unge fra Middelfart Ungdomsråd, der i 2013 tog initiativ til at starte Demokratidagen. De var frustrerede over den lave valgdeltagelse i kommunen og ville gerne gøre noget for at øge unges samfundsengagement og interesse for politik. Demokratidagen har siden været en fast tilbagevendende begivenhed, som alle 9.-klasser i Middelfart Kommune deltager i på forskellige tidspunkter i løbet af året.

De første par år var en del af programmet for dagen, at eleverne fik en rundvisning på rådhuset og hørte et oplæg fra et byrådsmedlem om byrådsarbejdet. Men deltagerevalueringerne viste, at eleverne ikke fik ret meget ud af at høre byrådsmedlemmer forklare om konstitueringsprocedurer, udvalgsposter og

DERFOR INSPIRERER CASEN MIG:

“Demokratidagen er et godt eksempel på, hvordan man kan arbejde med demokrati og medborgerskab som en integreret del af undervisningen i nogle andre rammer end klasseværelset. Det er altafgørende, at det er unge, der arrangerer dagen, fordi de er mere i øjenhøjde med eleverne. Og så lykkes de med at komme ud til alle kommunens unge, og ikke bare dem, der i forvejen er engagerede, og som ville møde op af sig selv.”

MORTEN E.G. JØRGENSEN,
generalsekretær, Dansk Ungdoms Fællesråd

kommunale budgetter. De ville hellere arbejde med de politiske diskussioner og beslutninger i praksis og syntes, det var meget mere spændende at tale med de unge fra ungdomsrådet end med en voksen byrådspolitiker. Så i dag er det unge demokratiformidlere fra ungdomsrådet, der står for hele programmet.

Og det fungerer, fortæller Magnus Weengreen. Han går i 9. klasse på Østre Skole i Middelfart og deltog sammen med sin klasse i Demokratidagen i efteråret.

“Man kan nemmere spejle sig i de unge og blive inspireret af deres holdninger og argumenter,” fortæller han.

Tobias Israelsen oplever også, at Demokratidagens store styrke er, at det er unge, der planlægger og afvikler dagen.

“Jeg tror, det handler meget om, at vi er i øjenhøjde med eleverne og kan tale med dem på en måde, som voksne ikke kan. Og så kan vi være en slags rollemodeller, der med det, vi selv gør – f.eks. i ungdomsrådet eller på ungdomsuddannelserne – inspirerer dem til, hvordan de kan engagere sig.”

Din hverdag er politik

Det var især de politiske diskussioner på Demokratidagen, som Magnus Weengreen fik noget ud af.

“Det fedeste ved dagen var helt klart at få mulighed for at argumentere for og imod forskellige politiske temaer – særligt dem, der berører os i hverdagen, f.eks. skolereformen. Der var også emner, som var lidt sværere at forholde sig til, f.eks. om der skal bygges en ny motorvej. Men der hjalp demokratiformidlerne med argumenter på både den ene og den anden side. Så blev det lettere at tage stilling,” fortæller han.

Demokratidagen har givet Magnus mere mod på at tage stilling til politik. “Jeg har fået en ide om, hvordan man sætter sig ind i de politiske emner, og jeg skal helt sikkert stemme til valget, så snart jeg må.”

For Mikkel Dragmose-Hansen, der var viceborgmester i Middelfart Kommune og næstformand i Skoleudvalget indtil december 2017, er formålet med dagen netop at gøre eleverne bevidste om, at de beslutninger, som træffes politisk, både i byrådet og i Folketinget, også har betydning for dem:

“Demokratidagen er med til at give eleverne en forståelse for, at deres hverdag også er politik. Politik er, når det er irriterende, at bussen igen er forsinket – eller når fortovet ikke er blevet ryddet for skrald. Forhåbentlig betyder den bevidsthed, at de unge får mere lyst til at engagere sig i politik og stemme til valgene.”

HVEM

Demokratidagen arrangeres af Middelfart Ungdomsråd, der er talerør for kommunens unge. Medlemmerne er unge mellem 16 og 24 år.

HVAD

På Demokratidagen får alle 9.-klasseselever i Middelfart Kommune gennem leg, rollespil og inddragende øvelser indblik i, hvad politik er, og hvordan man arbejder med politik i praksis.

HVOR

Demokratidagen foregår i Ungdomshuset Walker i Middelfart. Det drives af byens unge i samarbejde med Middelfart Ungdomsskole.

“Demokratidagen er med til at give eleverne en forståelse for, at deres hverdag også er politik. Politik er, når det er irriterende, at bussen igen er forsinket – eller når fortovet ikke er blevet ryddet for skrald. Forhåbentlig betyder den bevidsthed, at de unge får mere lyst til at engagere sig i politik og stemme til valgene.”

Mikkel Dragmose-Hansen,
tidligere viceborgmester,
Middelfart Kommune

DEMOKRATISK (UD)DANNELSE

Interview: Stefan Hermann

På Professionshøjskolen Metropol uddanner man bl.a. folkeskolelærere. Stefan Hermann, der er rektor på skolen, blander sig jævnligt i uddannelsesdebatten og forklarer her om, hvorfor demokratisk dannelse er en kerneopgave for uddannelsesinstitutionerne.

Hvorfor er demokratisk dannelse uddannelsernes opgave?

“Fordi uddannelse ikke kun handler om at gøre eleverne eller de studerende klar til arbejdsmarkedet, men til at være en del af samfundet som helhed. Det handler også om, at de studerende får nogle demokratiske grundværdier ind under huden, fordi det betyder noget for den måde, vi lever sammen på som mennesker, og den måde, de røgter deres fag og profession på.

Det er godt, at vi har en masse unge, der engagerer sig og f.eks. gerne vil være frivillige. Men vi må ikke glemme, at oplysning er en afgørende forudsætning for kritisk og konstruktiv deltagelse i demokratiet. Derfor skal vi holde fast i, at uddannelsernes opgave også er at fremme elevernes kritiske sans og evne til selvstændigt at finde og vurdere informationer. Som jeg ser det, er fagligheden og den demokratiske dannelse to sider af samme sag – og ikke hinandens modsætninger, som det nogle gange bliver fremstillet.”

Hvordan løser uddannelserne den opgave?

“I Danmark har vi en meget stærk pædagogisk tradition, der hviler på grundlæggende demokratiske principper. Vi har en stærk elevrådsbevægelse, der sikrer, at eleverne har indflydelse på deres skolegang. Og en central del af undervisningen både i folkeskolen og på ungdomsuddannelserne er netop at styrke kompetencerne til kritisk tænkning, refleksion osv., som er vigtige komponenter i et levende demokrati. Det er vigtigt, at vi forstår, at demo-

kratisk dannelse ikke er hokus-pokus skabt ved, at man f.eks. opretter et medborgerskabsfag. Det kan det ikke reduceres til. Den demokratiske deltagelse skal indlejres i alle fag og i hele måden, vi tænker skoler og uddannelser på.

I den forbindelse er det interessant, at demokrati faktisk optræder hyppigere og hyppigere i diverse politiske aftaler og lovgivninger på uddannelsesområdet. I alt lige fra højskolernes, de frie skolars og erhvervsuddannelsernes formålsbestemmelser til aftaleteksten for gymnasieformerne fra 2005 og 2016 er demokrati og medborgerskab meget tydeligt.”

Så fylder demokrati mere på uddannelserne end tidligere?

“Der er i hvert fald kommet mere politisk opmærksomhed omkring det. Men jeg tror primært, det handler om, at man i disse år oplever en anden type udfordring af demokratiet, som man ikke gjorde førhen. I efterkrigstiden smeltede pædagogikken sammen med demokratiet som livsform, endda en ekspansiv og social retfærdig slags. Dengang var demokrati udfordret af for megen lydighed, autoritet og regelfølge uden moralsk kompas. Men i dag er der mange, der mener, at demokratiet er udfordret, både på grund indvandring fra andre kulturer og på grund af normskred i vor egen demokratiske kultur. Demokrati bliver nu noget, vi skal beskytte mod trusler, ikke noget, der skal rive gamle ordner ned. Det skaber et behov for at skrive de her ting ned, som vi måske før tog lidt for givet.”

I PRAKSIS

Hvordan kan uddannelsesinstitutionerne bidrage til at øge unges samfundsengagement og demokratiske deltagelse? Vi har spurgt fire repræsentanter for uddannelsesområdet og bedt dem fremhæve ét inspirerende eksempel fra deres hverdag.

Forkvinde for Danske Studerendes Fællesråd

— Sana Mahin Doost

“Det har stor demokratisk og dannelsesmæssig værdi, når vi som studerende selv er med til at styrke kvaliteten i vores uddannelser. Det at vi har indflydelse på vores egen hverdag på studiet er rigtig vigtigt.

På universiteterne er studienævnene et godt eksempel på seriøs inddragelse af de studerende i beslutningsprocesserne. Vi har det samme antal pladser som de ansatte og har indflydelse på alt fra eksamensformer til pensum og fagudbud. F.eks. fik de studerende i studienævnet på jura ved Aarhus Universitet sidste år sikret mere vejledningstid til bacheloropgaven.”

Rektor på Albertslund Gymnasium

— Trine Ladekarl Nellemann

“Der er mange muligheder for at arbejde med samfundsengagement på ungdomsuddannelserne – både i de enkelte fag, tværfagligt og i forbindelse med særlige begivenheder.

På Albertslund Gymnasium lavede vi sidste år et stort rollespil hen over et døgn i forbindelse med det amerikanske valg. Her blev eleverne inddelt i grupper, hvor de repræsenterede republikanere, demokrater, journalister, kampagnestab m.v. Eleverne forberedte valgnatten, som blev indledt med en præsidentdebat, hvor der blev hujet, stillet spørgsmål og holdt afstemninger. Derefter overnattede de i kantinen og fulgte med i valgresultaterne. Næste morgen samledes flere klasser og så Trump holde sin første tale som præsident.”

Formand for Erhvervsskolernes Elevorganisation

— Helene Glundholt

“Valgdeltagelsen blandt unge på erhvervsskoler er 25 pct. lavere end blandt unge på de gymnasiale uddannelser. Derfor har Erhvervsskolernes Elevorganisation sammen med en række andre ungdomsorganisationer taget initiativ til at afholde Demokratiets dag på alle landets erhvervsskoler.

På dagen får erhvervsskoleeleverne mulighed for at diskutere emner, der ligger dem på sinde. Før dagen får eleverne tilsendt et spørgeskema, hvor de kan svare på, hvad de gerne vil have at repræsentanter fra de politiske partier og de faglige organisationer skal diskutere i en paneldebat. Det kan f.eks. være manglen på praktik- og lærepladser eller bedre uddannelsesvejledning i folkeskolen. På den måde kan man gøre politik relevant for erhvervsskoleeleverne.”

Formand for Danske Skoleelever

— Jakob Bonde Nielsen

“Fra man er 6, til man er 16, bruger man størstedelen af sin vågne tid i grundskolen. Derfor er det afgørende, at man i grundskolen får konkrete erfaringer med, hvordan man kan blive hørt og få indflydelse på sin egen skolegang.

På Sct. Nicolai Skole i Køge har de indført Demokrati-tid, hvor hver klasse i 45 minutter om ugen arbejder med demokrati i praksis. Her øver eleverne sig bl.a. i at udarbejde en dagsorden, vælge ordstyrer og referent, og de lærer, hvad det vil sige at komme til orde og træffe kollektive beslutninger. På otte særlige dage om året – f.eks. skolernes motionsdag – er det eleverne, der bestemmer programmet, og det er eleverne, der afvikler dagen og efterfølgende evaluerer. Det er en ambitiøs tilgang til elevinddragelse, hvor alle elever bliver hørt.”

DET TOMME RUMS MAGI

Det var lidt af en tilfældighed, da Daniel Nayberg trådte ind ad døren i INSP! første gang. Han var netop vendt hjem til Roskilde efter tre år på gymnasiet i Bagsværd, da nogle venner trak ham med hen til den nedlagte slagteriskole, der udgør INSP!'s lokaler. Ti minutter senere fandt Daniel sig selv med en hammer i hånden, og sammen med en flok andre unge var han i gang med at bryde INSP!'s kældermure ned for at skabe det, der senere skulle blive til et musikstudie for lokalområdets borgere.

Musikstudiet er stadig en del af INSP!, og Daniel blev så grebet af stedet, at han blev hængende. I dag er han ansat og hjælper bl.a. Roskildeborgere med at igangsætte kulturprojekter.

Daniels vej ind i INSP! er på mange måder fortællingen om, hvad det er for et sted: Et åbent hus, hvor folk handler i fællesskab, og hvor man udvikler sig i mødet med andre, fortæller Anni Ehlers, der er direktør i INSP!.

"Huset og aktiviteterne bestemmes og forandres af lige præcis de mennesker, der kommer her. Derfor kan du få medindflydelse fra dag ét. Der er ikke nogen facitliste for, hvordan der skal se ud, eller hvilke aktiviteter der skal være her. Det gør alle, der bruger stedet, til medskabere," forklarer hun.

Ideen om at have et sted, hvor gæsterne bestemmer, hvad der skal ske, betyder, at INSP! er alt fra en brætspilscafé til en balletskole og et værksted

for kirkeorgler. Når rummet ikke er defineret på forhånd, kan selv de skøreste og mest ambitiøse ideer blive til virkelighed.

En ny tilgang til forening og fællesskab

Rent juridisk fungerer INSP! som en forening med betalende medlemmer, vedtægter og en bestyrelse, men derudover er der ikke mange fællestræk mellem det 850 m² store borgerhus og den typiske forening. Folkene bag INSP! insisterer på hverken at definere et formål eller en målgruppe for stedet. Vigtige beslutninger træffes helst uden for bestyrelseslokalet. Og mange af dem, der har deres daglige gang i INSP!, er ikke medlemmer. "I INSP! kommer der en vild sammenblanding af mennesker, som man ellers aldrig ser sammen: den irakisk-kurdiske taxachauffør, gymnasieeleven, kommunaldirektøren og den unge, der får socialpsykiatrisk støtte, og de kommer her med vidt forskellige indgangsvinkler og gøremål," fortæller Anni Ehlers.

Selv om det indimellem kan være vanskeligt for samarbejdspartnere at forstå, hvad INSP! er for en størrelse, oplever Anni Ehlers dog, at flere og flere over tid opdager værdien af stedet. Det gælder eksempelvis Roskilde Kommune, der blandt andet bruger INSP! som platform for deres beskæftigelsesindsats. Ledige mødes i lokalerne hver dag mellem kl. 9 og kl. 12 for

DERFOR INSPIRERER CASEN MIG:

"INSP! viser værdien af at have frihed under ansvar. Det inspirerer mig at se, hvordan de åbne rammer ansporer til handling, der skaber forandring – også blandt unge, der normalt ikke føler sig som en del af et handlekraftigt fællesskab."

ULRIK KAMPMANN,
sekretariatschef, Frivilligrådet

at sparre med hinanden, søge job og netværke. Og på den måde er INSP! blevet til en attraktiv rekrutteringskanal for erhvervslivet: Virksomhederne ved, at her kommer kreative hjerner og stærke hænder, som søger arbejde.

Unge løber forrest

På trods af, at INSP! ikke har defineret en målgruppe, er der særligt én aldersgruppe, der har taget ejerskab over stedet. Det er de unge. De kommer for at lave lektier og spille brætspil over en kop kaffe, når skoledagen er slut. Men det er også de unge, der ofte tager initiativ til nye projekter og aktiviteter i huset.

En af dem er 21-årige Mia Berrig Rasmussen. Hun havde gennem noget tid tænkt, at den gamle flisebelagte trappenedgang til kælderen i INSP!'s

hus trængte til en kærlig hånd. Derfor besluttede hun sig for at starte et kunstnerisk fællesskab. På opstartsmødet for projektet dukkede der mere end 10 personer op, som gerne ville være med – både kendinge af huset og folk, der aldrig før havde sat deres ben i huset.

“Det var hele rummet, der skulle males og indrettes, og vi var mange forskellige, der var engagerede i opgaven. Nogle var med hver tirsdag i seks uger, og andre kom forbi og hjalp med at male en weekend. Det er noget af det fede ved INSP!: Man mødes på kryds og tværs og får et netværk, der kan alt muligt forskelligt. I vores projekt havde vi eksempelvis brug for et stillads til at male loftet. Straks var der én i INSP!, der havde en ven, vi kunne låne et stillads af,” forklarer Mia.

For Mia er INSP! den perfekte kombination af leg, kreativitet og fællesskab. “Det har stor værdi for mig, når man er sammen om at få projekter til at lykkes. Den energi, der kommer, når man handler i fællesskab, er ret vild,” uddyber hun.

Ifølge Daniel og Anni, er Mia et godt eksempel på, at de unge løber forrest i INSP!. Det er de unge, der oplever den åbne platform som en mulighed for at gøre ideer til virkelighed. Og samtidig bruger de INSP! som et puslerum, forklarer Daniel.

“I en tid, hvor kravene fra både arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet stiger, har de unge brug for et forventningsfrit sted, hvor der ikke stilles krav om, hvem man skal være, eller hvad man skal nå. Et åndehul løst fra konkurrencesamfundet. Sådan et sted er INSP!.”

Værter byder de nye velkommen

Målet er, at INSP! skal være et sted for alle. Men der er en risiko for, at det tomme rum uden formål eller målgruppe særligt tiltrækker de ressourcestærke med kreative ideer og stærke sociale kompetencer. Det er INSP!-værterne med til at lave om på, forklarer Anni Ehlers:

“Værten er den vigtigste figur hos os, fordi det er den første, man støder på som ny i INSP!. Når der kommer en ny ind ad døren, er det værten, der giver vedkommende hånden og byder på en kop kaffe og en snak. Og så sørger værten for, at de nye falder i snak med nogle af dem, der har været i INSP! i længere tid. Det sætter sig i kulturen, så værtskabet bliver noget, alle er med til at bære.”

At INSP! ikke kun er et sted for de ressourcestærke, er samarbejdet med Roskilde Kommunes socialpsykiatri et godt eksempel på. Samarbejdet indebærer bl.a., at kommunens ungevejledere mødes med de psykisk sårbare

HVEM

INSP! blev startet i 2011 af fem Roskilde-borgere. I dag er det officielt en forening med 200-300 medlemmer og mellem 1.000 og 1.500 besøgende om ugen.

HVAD

INSP! er ikke meget for at sætte prædikater på sig selv, men at kalde det et borgerhus er ikke helt skudt ved siden af.

HVOR

INSP! ligger i den nedlagte slagteriskoles gamle bygninger klos op ad Roskildes jernbaneglemmer.

unge i INSP!'s lokaler frem for at tage på hjemmebesøg, som de gjorde førhen. Det skaber et stærkere fællesskab internt blandt de sårbare unge. Men endnu vigtigere er det, at det giver dem mulighed for at blive en del af fællesskabet i INSP!, fortæller Anni Ehlers.

“Der kommer nogle unge her, der er vant til, at der står psykiatri i panden på dem. Men her arbejder vi ikke med kategorier, og det betyder, at de unge fra socialpsykiatrien deltager på lige fod med alle andre. Eksempelvis var flere af dem med, da fremtidens indretning i INSP! skulle tegnes. De blev rørt over at få den form for medindflydelse. Men for os er det helt naturligt. Det er et hus for alle og alles hus.”

“Huset og aktiviteterne bestemmes og forandres af lige præcis de mennesker, der kommer her. Derfor kan du få medindflydelse fra dag ét.”

Anni Ehlers, direktør i INSP!

*Byggeworkshop i GAME
Eshjerg inden åbningen*

FLEKSIBEL FRIVILLIGHED

Interview: Ane Grubb

Flere og flere unge arbejder frivilligt uden at være medlem af en forening. Ane Grubb, der forsker i frivillighed på Aalborg Universitet, fortæller her om, hvad der karakteriserer unges frivillige engagement.

Hvad gør de unge i stedet for at være medlem af en forening?

“Mange unge er foreningsaktive, men de arbejder frivilligt på en anden måde, end de lidt ældre grupper gør. Eksempelvis engagerer de sig i relativt korte perioder og i forbindelse med konkrete aktiviteter og events. Det viser tværnationale studier – og det er også det, jeg hører, når jeg er i kontakt med praktikere fra frivilligsektoren.

I min ph.d.-afhandling undersøgte jeg f.eks. projektet “Lektier Online”, hvor unge giver lektiehjælp til skoleelever fra socialt udsatte boligområder over nettet. De frivillige er ikke medlemmer af en forening, de skal ikke nødvendigvis være en del af et fællesskab med de andre frivillige, og de yder deres bidrag i en afgrænset tidsperiode. Det var noget, der tiltalte de unge, som var engagerede der.”

Hvorfor tror du, at det hænger sådan sammen?

“En del af forklaringen tror jeg skal findes i, at man som ung befinder sig i en overgangsfase med mange skift og ændringer i livssituationen, f.eks. når man starter på en uddannelse eller flytter til en ny by. Det gør tidsafgrænset engagement mere attraktivt. Og så er det også min oplevelse, at mange unge motiveres af, at formålet med deres indsats er konkrete aktiviteter, hvor man kan se resultaterne relativt hurtigt.

Jeg tror dog også, at en del af forklaringen ligger i, hvordan man fra politisk side rammesætter mulighederne for at

være frivillig. Lige nu er der en tendens til, at man særligt understøtter den mere projektbaserede form for frivillighed. Et eksempel er det landsdækkende initiativ “Projekt Frivillig”, der har som formål at engagere elever på landets ungdomsuddannelser som frivillige. Her har man lavet en ordning, hvor man kan få et frivilligbevis, hvis man arbejder frivilligt i 20 timer i løbet af sin uddannelse. Den støtteordning kalder jo ikke på et forpligtende, langvarigt engagement.”

Er det ikke et problem, at de unge fravælger foreningerne?

“Man kan jo hurtigt komme til at drage den konklusion, at det handler om, at generationen af unge i dag ikke gider forpligte sig til noget som helst. Og der er helt klart nogle demokratiske styrker i den medlemsbaserede foreningsmodel, hvor man engagerer sig i et forpligtende fællesskab over en længere periode. Men personligt mener jeg ikke, at udviklingen er problematisk. Der er mange fordele ved, at man som frivillig har fokus på aktiviteterne frem for på sin egen organisation.

Under alle omstændigheder bliver det interessant at se, om unge i fremtiden fravælger den medlemsbaserede foreningsmodel mere og mere, og om det mere projektbaserede og tidsafgrænsede engagement har samme samfundsforandrende potentiale, som den medlemsbaserede model har haft for det samfund, vi kender i dag.”

I PRAKSIS

Mange unge lægger vægt på fleksibilitet og konkrete resultater, når de skal engagere sig i frivilligt arbejde. Vi har samlet fem eksempler på frivillighed, der tiltrækker unge.

FERIELEJR – UNGDOMMENS RØDE KORS

Hvert år sender Ungdommens Røde Kors ca. 1.400 udsatte børn på ferielejr. Ferielejrene arrangeres af godt 1.000 frivillige – hovedsageligt unge – der river én uge ud af kalenderen for at give børnene en ferie fuld af oplevelser. Og det er populært blandt de unge: Sidste år måtte Ungdommens Røde Kors afvise ca. 200 frivillige, fordi der ikke var plads til flere til de 22 ferielejre, som organisationen afholder landet over.

UNGDOMMENS FOLKEMØDE

Ungdommens Folkemøde er en todages demokratifestival for unge, der afholdes hvert år i september i København. På Ungdommens Folkemøde mødes unge for at udveksle ideer, visioner og drømme for fremtidens samfund og eksperimentere med løsninger på forskellige samfundsproblematikker i samarbejde med organisationer, tænketanke og politiske aktører. Ungdommens Folkemøde arrangeres af Ungdomsbureauet og flere hundrede unge frivillige, der står for afviklingen af festivalen.

PROJEKT GRUPPEFRIVILLIGHED – FRIVILLIGCENTER VESTERBRO

I Frivilligcenter Vesterbro/Kgs. Enghave/Valby i København forsøger man at skabe frivilligjob, der appellerer til unge. I "Projekt Gruppefrivillighed" står 60 elever fra Rysensteen Gymnasium for lektiehjælp i foreningen Unge Venligboere på Vesterbro og for at cykle ældre plejehjemsboere fra Bryggegården rundt i København på rickshaw-cykler. De

unge har et fælles ansvar for at være frivillige på bestemte dage og tidspunkter, men kan koordinere og bytte vagter med hinanden gennem deres Facebookgruppe. På den måde oplever foreningerne kontinuitet, samtidig med at de unge får fleksibilitet og kan skruer op og ned for deres engagement løbende.

VIBSTOCK FESTIVAL I VIBORG

Vibstock Festival er en gratis endags musikfestival i Viborg, hvor upcoming bands fra hele landet får lov at præsentere deres musik foran mere end 1.500 festivalgæster. Festivalen arrangeres af ganske få lønnede og ca. 100 frivillige, hvoraf mere end 80 pct. er unge. Ifølge festivalchef René Clausen motiveres de unge særligt af det konkrete og de tidsafgrænsede bidrag, man kan give ved at være frivillig til festivalen. Det kan eksempelvis være ved at bygge musikscenerne, indrette festivalpladsen, stå vagt eller rydde op, når festivalen er slut.

DAGSVÆRKSDAGEN – OPERATION DAGSVÆRK

På Operation Dagsværks årlige Dagsværksdag arbejder mere end 20.000 elever fra de danske ungdomsuddannelser og 8.-10.-klasser til fordel for andre unge over hele verden. Eleverne laver alt fra havearbejde til rengøring, bilvask eller arkivering for den lokale virksomhed. Lønnen for arbejdet doneres til Operation Dagsværks projekter i udviklingslandene. Devisen for de unge på Dagsværksdagen er: Vær med til at ofre én dag af din egen uddannelse for at give en uddannelse til andre unge et sted i verden, hvor uddannelse ikke er en selvfølge.

FLADSKÆRME OG FÆLLESSKABER

Hver tirsdag eftermiddag samles ca. 30 børn og unge i en gammel industribygning i landsbyen Årslev lidt syd for Odense. De mødes for at dyrke deres ultimative fritidsinteresse, gaming. Det, man i 90'erne kaldte computerspil.

Industribygningen danner rammen om initiativet Gastro & Gaming, som udspringer af Ungdommens Røde Kors' arbejde med at etablere lokale mødesteder for unge rundt omkring i landet. Som navnet antyder, mødes de unge i Årslev om mad og computerspil. Derfor er bygningens to vigtigste rum også det store samtalekøkken på den ene side af gangen – og spillerummet, med alt hvad hjertet begærer af computerkraft og gamingudstyr, på den anden.

Men Gastro & Gaming handler allermest om fællesskab, forklarer Ea Løvbjerg Nakos, der er frivillig leder af huset:

“Mange af de unge, der kommer her, har været vant til at bruge rigtig meget af deres fritid på at game alene på deres værelser. Ved at tilbyde dem et sted, hvor de kan dyrke deres store fritidsinteresse sammen med andre, giver vi dem en mulighed for at være en del af et fællesskab, der giver mening for dem. Gaming er det, der lokker dem herved, men det er den fælles interesse, sammenholdet og venskaberne, som gør, at de bliver ved med at komme,” forklarer hun.

Gastro & Gamings popularitet blandt de unge tyder på, at netop fællesskabet er noget, der tidligere har manglet i Årslev. I løbet af de ti måneder Gastro & Gaming har eksisteret, har de udvidet åbningstiden, fordi de unge gerne ville komme oftere, og der har været afholdt flere store computerspilsturneringer, hvor mere end 50 unge fra lokalområdet har deltaget.

De unge får lyst til at tage ansvar

Gastro & Gaming er drevet udelukkende af frivillige kræfter fra lokalområdet – primært unge drenge, der selv er gamere. Men selv om der er nogle, der i vagtskemaet hedder frivillige, gør Ea en dyd ud af, at der er så lidt forskel på de frivillige og brugerne af stedet som muligt:

“De unge kommer her, fordi de er vilde med at spille, og så går vi ikke så meget op i, hvad vi kalder folk. Selvfølgelig er det de frivillige, der i sidste ende har ansvaret for, at kødsovsen bliver lavet, og at FIFA-turneringen bliver afviklet. Men alle, der kommer her, bidrager på en eller anden måde,” fortæller hun.

Mange af de unge, der er trådt ind ad døren, fordi de gerne ville spille computer, har gradvist påtaget sig ansvar for forskellige opgaver i huset.

DERFOR INSPIRERER CASEN MIG:

“Gastro & Gaming bruger de unges interesse for gaming til at gøre det relevant at deltage i og bidrage til et fællesskab. Det er et moderne eksempel på, hvordan man kan motivere nogle af de unge, der typisk står uden for de stærke foreningsfællesskaber, til aktiv deltagelse.”

MELISSA KOUSGAARD,
international rådgiver, Uddannelses-
og Forskningsministeriet

“Mange af de unge, der kommer her, har været vant til at bruge rigtig meget af deres fritid på at game alene på deres værelser. Ved at tilbyde dem et sted, hvor de kan dyrke deres store fritidsinteresse sammen med andre, giver vi dem en mulighed for at være en del af et fællesskab, der giver mening for dem.”

Ea Løvbjerg Nakos,
husleder i Gastro & Gaming

En af dem er 15-årige Nikolai Kingo, der er kommet i Gastro & Gaming siden åbningsdagen. "Jeg har gamet, siden jeg var seks år, men jeg var kørt lidt død i at sidde og spille computer alene. Så tog jeg ned i Gastro & Gaming, fordi de både havde computere, PlayStation og virtual reality-briller, som man kunne prøve," forklarer han.

I dag bruger Nikolai typisk syv-otte timer om ugen i huset, hvor han hjælper til med alt fra opvask og rengøring til træning af de yngste børn i forskellige computerspil. Og når de store computerspilsturneringer – såkaldte LAN-fester – skal afvikles, er det Nikolai, der er ansvarlig for teknikken og turneringsplanen.

En udvikling som Nikolais ser husleder Ea Løvbjerg Nakos ofte hos de unge, der kommer i Gastro & Gaming. "Jo mere de unge kommer her, jo tryggere føler de sig, og jo større ejerskab har de til stedet. Og med tryghed og ejerskab kommer lysten til at engagere sig yderligere. Derfor ser vi, at de unge hænger ved, får medindflydelse og med tiden får lyst til også at påtage sig ansvaret for forskellige opgaver. Derimod oplever vi, at de, som har skrevet lange ansøgninger for at blive frivillige, og som ikke har noget tilhørsforhold til huset, med tiden forsvinder igen."

Fællesskabet før mig selv

At skabe fællesskab om gaming, som mange unge normalt dyrker alene, er noget, der kræver både rammer og frivillige, der er med til at understøtte en kultur, hvor fællesskabet er det vigtigste, og hvor alle bidrager.

Gastro & Gaming arbejder derfor med at skabe en kultur, hvor det er naturligt og nemt for de unge at tage ansvar. I praksis betyder det f.eks., at alle unge, der kommer i huset, skal bidrage til de huslige opgaver, hvad end det er at skrælle gulerødder, snitte løg eller rydde op efter aftensmaden.

Og mellem madlavning, Counter-Strike-træning og opvask lærer de unge de sociale spilleregler, som kitter fællesskabet sammen:

"Vi har f.eks. ikke computere nok til alle, så de unge må skrive sig på en venteliste, hvis de vil spille. Det giver dem en forståelse af, at andres behov er vigtige, og at man må indordne sig under nogle regler, hvis fællesskabet skal fungere. På den måde lærer de nogle grundlæggende værdier, som er gode at tage med sig videre i livet," fortæller Ea Løvbjerg Nakos.

HVEM

Gastro & Gaming er et frivilligt initiativ under Ungdommens Røde Kors – et af de 13 såkaldte fællesværker, som er lokale aktivitetshuse for børn og unge.

HVAD

Hos Gastro & Gaming kan man spille computerspil og lave mad sammen med andre børn og unge.

HVOR

Gastro & Gaming er en del af kultur- og aktivitetshuset Polymeren, som ligger i Årslev. Årslev er en landsby med ca. 3.700 indbyggere, der ligger 20 km syd for Odense.

DEN HURTIGST VOKSENDE SPORTSGREN

E-sport, der er computerspil på konkurrence-niveau, er den hurtigst voksende sport i verden målt på både omsætning, billetsalg, udøvere og seertal. I dag er der 53 foreninger og klubber i Danmark, der udbyder e-sport.

95 pct. af de danske børn i alderen 6-12 år spiller mobil- eller computerspil en gang om ugen, mens 70 pct. spiller hver eneste dag.

KILDER — Danske Kommuner, 2017 og Nickelodeon, 2016.

DIGITAL DELTAGELSE

Sociale medier og nye digitale mødesteder skaber muligheder for, at unge kan engagere sig på nye måder. Men er digitaliseringen og de sociale medier en gevinst for demokratiet? Vi har bedt en højskolelærer, en ungdomspolitiker, en forsker og en redaktør for et online-magasin om at pege på udfordringer og potentialer for unges demokratiske deltagelse.

“Mange flere almindelige borgere kan komme til orde, og det giver mulighed for at diskutere med folk, der har andre holdninger. Og så er information og viden blevet meget let tilgængeligt.”

MIKKEL VINTHER,
HØJSKOLELÆRER

“Vi er i dag vores egne redaktører og har selv ansvaret for at sortere i de informationer, vi får, bl.a. gennem sociale medier. Det er en svær opgave. Og alene mængden af information kan gøre os handlingslammede.”

SARA MERING,
REDAKTØR FOR ONLINE-
MAGASINET SEIN

De liv, de kroppe og venskaber, der nogle gange bliver vist frem på de sociale medier, fremstår på samme tid almindelige og fuldstændig perfekte. Det kan få én til at tro, at man også skal leve op til det som menneske i den virkelige verden – og det er der ingen, der kan.

Sociale medier og internettet generelt kan samle folk på tværs. Når man er ung, er man ofte placeret i en lille social boble ét sted, og derfor kan det være virkelig vigtigt for én at mærke, at man kan finde fællesskaber uden for den boble også.

“Sociale medier gør, at organisationer som vores kan engagere en masse unge for meget få midler.”

“Den politiske debat online kommer ofte til at mangle nuancer, fordi budskaberne skal fange hurtigt.”

SIGNE BØGEVALD HANSEN,
UNGDOMSPOLITIKER

“Vi risikerer, at deltagelsen online kommer til at erstatte det fysiske møde. Det kan mindske tilliden mellem mennesker, og den er en forudsætning for et velfungerende demokrati.”

“Sociale medier giver mulighed for at inddrage unge mere direkte i demokratiske beslutningsprocesser – f.eks. gennem digitale afstemningsværktøjer i skolerne eller på arbejdspladserne, hvor unge ikke altid bliver hørt.”

SILAS HARREBYE,
FORSKER I SOCIALE BEVÆGELSER

“Facebook giver flere mulighed for at deltage i debatten og får mennesker til at mødes og engagere sig i hinanden på tværs af tid og sted.”

“Den politiske debat på Facebook er præget af ekkokamre, fake news og en usund debatkultur.”

FACEBOOK ER IKKE TIL AT KOMME UDEN OM

Uanset hvilke af de to udsagn man er mest enig i, er Facebook en platform, der ikke er til at komme uden om, når vi taler om unges demokratiske deltagelse:

- 41 pct. af de 16-25-årige får primært deres viden om samfundsforhold og politik fra Facebook.
- 52 pct. af de 16-25-årige mener, at Facebook og de sociale medier gør det nemmere at deltage i den politiske debat.
- 19 pct. af de 16-25-årige mener, at de kan påvirke den politiske debat ved at deltage i debatten på Facebook.

KILDE — Dansk Ungdoms Fællesråd: ‘Demokratiundersøgelsen 2017’, 2017.

MED HIPHOPPEN SOM GRUNDLOV

En nedlagt remise i Esbjerg ligger GAME Streetmekka. Bygningen, der tidligere husede toge og sporvogne, blev i januar 2016 forvandlet til et 3.000 m² stort gaderum under tag. Togsporene kan stadig følges i betongulvet, og væggene prydes af graffiti, der ønsker politiet langt væk. Rammerne er rå, og det er meningen, forklarer Alireza Lavasani, der er projektleder og træner i GAME.

“Når noget ikke er perfekt, så råber det BRUG MIG! Og det inviterer til, at man byder ind med, hvordan rammerne skal udfyldes. Og så skal lokalerne selvfølgelig også passe til det, vi laver her. At dyrke gadeidræt og hiphopkultur i polerede rammer spiller bare ikke”.

GAME har åbent hver dag fra kl. 9 morgen til 10 aften. Der bliver spillet streetbasket, streetfodbold, stået på skateboard, danset breakdance og løbet på løbehjul. I eftermiddags- og aften timerne er der åben træning, men mange kommer også for at bruge faciliteterne på egen hånd.

Et farveblindt fællesskab

Målet med GAME er at give alle børn og unge mulighed for at være en del af et idrætsfællesskab. Derfor koster et årsmedlemskab en halvtredser, og lokale foreninger, der arbejder med udsatte unge, kan få gratis årskort. Så kan de fleste være med.

Det betyder også, at man i GAME Esbjerg kan opleve, at unge fra det socialt belastede Kvaglund-kvarter og unge fra det ressourcestærke Hjerting-område blander sig i et slag streetbasket eller på skateboardrampen.

“Det fede ved gadeidræt er, at det udvisker nogle forskelle, man ellers ser i samfundet,” fortæller Alireza. “I streetbasket er tre point tre point. Det er lige meget, om du er tyk, tynd eller har en mørk eller lys hudfarve. Idrætten er både farveblind og demografiblandt,” forklarer Alireza.

18-årige Louise Pedersen, der danser breakdance, er én af dem, der i GAME har fundet sammen med andre unge, som hun ellers aldrig ville have mødt.

“Jeg har fundet ud af, at jeg har noget til fælles med folk, som jeg tidligere har haft fordomme om. Vi kan leve vidt forskellige liv og have forskellige kulturelle og religiøse baggrunde, men på dansegulvet samles vi om at lære nye moves. Så er alt det andet lige meget.”

DERFOR INSPIRERER CASEN MIG:

“GAME's rammer indbyder til, at man mødes på tværs af idrætsinteresser, og at man er nødt til at finde ud af at deles om stedet. GAME bliver på den måde et mini-demokrativærksted for unge, hvor man lærer at igangsætte, engagere sig og tage hensyn til hinanden.”

DAVID HANSEN,
formand, Spejderne

“GAME er jo det helt modsatte af et bibliotek. Det er et kaos af unge, der løber rundt og dribler med bolde, danser og løber på løbehjul. Det skaber en virkelig ungdommelig og energisk atmosfære, som jeg rigtig godt kan lide.”

Louise Pedersen, 18 år,
breakdancer i GAME Esbjerg

Each one teach one

Omdrejningspunktet i GAME er idrætten. Men GAME bygger også på hiphop-kulturens grundværdier, hvor ideen om, at alle har ansvaret for at lære fra sig, er central. "Each one teach one," lyder princippet.

Det er de unge frivillige trænere i GAME, der går forrest i at skabe en kultur, hvor man hjælper og tager hensyn til hinanden. Derfor er det vigtigste ikke, at trænerne er verdensmestre i deres sportsgren, men at de er gode menneskekenedere, forklarer Alireza.

"Trænerne skal f.eks. hurtigt kunne aflæse, om det vil være ydmygende for de unge at udføre tricks foran hinanden, eller om det vil være en positiv udfordring, som de vil få selvtilid af. Der kan godt være stor niveauforskel i en træning, så det er vigtigt at have fokus på, at alle kan være med."

13-årige Emil Nordkvist, der bruger GAME tre-fire gange om ugen, har nydt godt af at komme i et miljø, hvor der er fokus på at lære fra sig.

"Jeg har lært en masse tricks på mit løbehjul af nogen, jeg har mødt i huset, og jeg har også lært dem de tricks, jeg kan. Det har ikke altid været folk, jeg kendte på forhånd, men nogen som jeg er blevet venner med hernede."

Indflydelse på rammerne

Siden åbningen er esbjergenserne strømmet til GAME, og i dag tæller medlemskaren knap 5.000 – langt størstedelen børn og unge. Alirezas forklaring på populariteten er, at mange unge gadeidrætsudøvere i Esbjerg savnede et samlingssted, hvor de kunne få indflydelse på rammerne.

"Inden åbningen holdt vi en stor byggeworkshop, hvor vi inviterede alle børn og unge til at være med til at beslutte, hvordan GAME skulle indrettes. Og så byggede vi skaterramperne og møblerne sammen. Det var helt klart med til at give de unge et ejerskab og tilhørsforhold til stedet."

Siden åbningen har der været afholdt flere byggeworkshops, hvor brugerne har haft mulighed for at bygge videre på GAME. Og på en af betonvæggene hænger en plakat, hvor man på post-it-sedler kan skrive sine ideer til forandringer. Det er der bl.a. kommet et hjørne med sofaer og sækkestole ud af. Her kan man hænge ud og snakke, når der er brug for en pause fra de fysiske udfoldelser.

At GAME er på de unges præmisser, er med til at Louise Pedersen har lyst til at bruge et par eftermiddage hver uge i lokalerne.

"GAME er jo det helt modsatte af et bibliotek. Det er et kaos af unge, der løber rundt og dribler med bolde, danser og løber på løbehjul. Det skaber en virkelig ungdommelig og energisk atmosfære, som jeg rigtig godt kan lide," forklarer hun.

HVEM

GAME er en nonprofit-organisation, der startede i København i 2002. GAME Esbjerg åbnede i januar 2016 og har i dag mere end 4.700 medlemmer. Gadeidrætshuset er for alle aldersgrupper, men bruges primært af byens børn og unge.

HVAD

I GAME kan man både dyrke selvorganiseret gadeidræt og være med på åbne hold i blandt andet street-soccer, street basket, street-dance, parkour og street-art.

HVOR

GAME Esbjerg ligger midt i byen i en ombygget DSB-remise på 3.000 m².

RAP OG RELATIONER

En lille gruppe unge engagerer sig ikke i civilsamfundet og bruger heller ikke deres stemmeret. Det er typisk unge fra udsatte boligområder, som har løs tilknytning til uddannelsessystemet eller arbejdsmarkedet.

Rapolitics og Mellemfolkeligt Samvirke giver her deres bud på, hvordan man kan arbejde med samfundsengagement blandt unge fra udsatte boligområder. De unges egen hverdag er nøgleordet.

HVERDAGSDEMOKRATI #1

Gennem rap og gadekultur arbejder ngo'en Rapolitics med bl.a. at give unge på kanten af samfundet en stemme. Det foregår gennem workshops, hvor unge fra udsatte boligområder mødes for at sætte ord og musik på deres egen hverdag. Her behandler de unge temaer, som fylder hos dem. De skriver tekster og indspiller sange, de lærer om rytmik gennem dans, og de læser afslutningsvis deres tekster op for at lære af hinandens fortællinger og beskrivelser. Formålet er at give de unge erfaringer med, at deres oplevelser og holdninger er værd at lytte til – og at deres hverdag også er politisk og vigtig for samfundet.

Mathias Findalen, der er projektleder i Rapolitics, tror på, at alle unge er engagerede i samfundet – men det handler om at finde en form, hvor deres holdninger kan komme til udtryk.

“De unge, vi arbejder med, har ofte ingen politisk selvtillid – eller de tror i hvert fald ikke, at deres holdninger og tanker er vigtige. De tror ikke på, at de har svarene på noget som helst. Men når de får lov til at fortælle deres egne historier, f.eks. igennem rap og poesi, hvor man kan bande alt det, man vil og fortælle historier, som de voksne ofte ikke gider at høre på, så finder vi – og de – ud af, at de har masser af holdninger til samfundet.”

HVERDAGSDEMOKRATI #2

Hvad kunne jeg godt tænke mig at lave om, hvor jeg bor? Og hvordan gør jeg det? I uddannelsesforløbet 'Frontløberne' arbejder Mellemfolkeligt Samvirke med at give unge fra udsatte boligområder i København redskaber til at formulere deres ønsker til forandring i lokalområdet – og til at føre deres ideer ud i livet.

Første skridt er at få fat i de unge, og det kræver en indsats, hvis man vil nå denne gruppe. I Frontløberne er løsningen et korps af unge frivillige, der har deres daglige gang i boligområderne, og som f.eks. møder de unge i ungdomsklubberne eller på gaden. De frivillige er nogle, de unge kan

spejle sig i, og som derfor kan motivere de unge til at melde sig til – og til at hænge i, forklarer Helle Gerber, der er uddannelseschef i Mellemfolkeligt Samvirke.

“De unge frivillige, som vi har tilknyttet projektet, er fuldstændig afgørende for, at de unge fra boligområderne er motiverede for at være med. Det er de frivillige, der kan skabe relationen, og som er med til at sikre, at de unge bliver ved med at komme. De sender f.eks. huske-sms'er de dage, hvor de unge mødes – det tror jeg er noget af det, der er med til at fastholde de unge.”

*Rapolitics holder workshop
på Roskilde Festival*

UNGE BYRØDDER

Da 13-årige Thorvald Helboe Johansen gik til fodboldtræning i september 2017, var han der ikke kun for at spille fodbold. Imellem driblinger og løbetræning havde han travlt med at gøre holdkammeraterne opmærksomme på sine politiske mærkesager til det kommende valg til Aarhus Børne- og ungebyråd. Fodboldtræningen kunne jo lige så godt bruges til også at føre valgkamp.

Godt hjulpet på vej af stemmerne fra fodboldkammeraterne blev Thorvald i starten af oktober sammen med 30 andre unge valgt ind i Aarhus Børne- og ungebyråd, der er de unges talerør i Aarhus Kommune.

"Jeg tror helt sikkert, det hjalp, at jeg fortalte mine holdkammerater, at jeg stillede op. De har nok sagt det videre til nogle fra deres skole, som måske også har stemt på mig," forklarer han.

Ungebyrådet mødes syv gange om året i byrådsalen på Aarhus Rådhus. Til møderne er den midterste plads, der normalt tilhører borgmesteren, indtaget af den siddende ungeborgmester. For tiden er det 14-årige Abdul Karim Kaddoura, der er valgt ind for andet år i træk. Hans opgave er bl.a. – med hjælp fra Århus Ungdommens Fællesråd – at forberede dagsordenen og styre slagets gang på møderne, så alle bliver hørt, og tiden bliver holdt.

"På møderne snakker vi om, hvordan vi kan gøre det bedre at være barn og ung i Aarhus. Det kan være, at nog-

le gerne vil arbejde for gratis psykologhjælp til unge, mens andre synes, vi skal fokusere på digital mobning. Så diskuterer vi og prøver at blive enige om, hvad vi vil arbejde videre med," fortæller Abdul.

Lige nu arbejder Børne- og ungebyrådet bl.a. med ideen om at indføre elektronikfri zoner i Aarhus:

"I zonerne skal man kunne møde nye mennesker og tale med hinanden frem for at stirre ned i mobilen. Det har vi talt en del om til ungebyrådsmøderne, og mange synes, det er en god ide," fortæller Thorvald, der selv er meget optaget af forslaget.

Formelle rettigheder giver indflydelse

De unges ideer bringes videre til det voksne byråd på forskellige måder. Byrådspolitikere kan bl.a. bede de unge om at komme med udtalelser i aktuelle sager, og én gang om året mødes de to byråd til et dialogmøde. Men den vigtigste kanal til indflydelse er de fire forslag, som Børne- og ungebyrådet kan stille direkte til byrådet hvert år, og som medlemmerne er forpligtet til at behandle.

Sidste år førte et af forslagene til, at byrådet afsatte 500.000 kr. til at nedbringe ventelisterne på musikskolerne i Aarhus. Og det er motiverende, når politikerne lytter, mener både Abdul og Thorvald.

"Vi kan mærke, at vi bliver taget seriøst, og at politikerne gerne vil have vo-

DERFOR INSPIRERER CASEN MIG:

Aarhus Børne- og ungebyråd illustrerer, hvordan man ved at prioritere det politisk faktisk kan give flere unge indsigt i samfundets formelle demokratiske processer. Casen er interessant, fordi den viser det vigtige arbejde, der bl.a. foregår ude på skolerne og i ungdomsklubberne med at skabe den brede ungeinddragelse. Det kræver meget at skabe den ramme, hvor unge kan komme på banen og debattere lokaldemokratiet."

TORBEN VINTER,
leder, Frontløberne

"Man behøver ikke være professor eller god til samfunds-fag for at tage del i diskussionen. Det handler om ens hverdag, og det kan alle være med til at snakke om."

Abdul Karim Kaddoura, 14 år, ungeborgmester,
Aarhus Børne- og ungebyråd

res input. Derfor skal vi også arbejde grundigt med de forslag, vi stiller,” forklarer Abdul.

Stod det til de to ungepolitikere, kunne det voksne byråd dog godt lytte mere til de unge og holde flere møder med Børne- og ungebyrådet. “Unge udgør en stor del af Aarhus’ befolkning, og vi i Børne- og ungebyrådet repræsenterer jo de unge. Så jeg synes godt, vi kunne have mulighed for at stille flere forslag og mødes med de voksne politikere oftere, f.eks. tre gange om året,” siger Thorvald.

Forankret i folkeskolerne

Valget til Børne- og ungebyrådet foregår én gang om året på grundskolerne blandt eleverne i 7.-9. klasse.

På Kragelundskolen i Højbjerg gør de meget ud af at informere eleverne om, hvad Børne- og ungebyrådet laver, og hvilke muligheder for indflydelse det giver. På selve valgdagen samles alle de elever, der har stemmeret til valget, og ser kandidaternes valgvideoer – en 2-minutters tale, hvor de fortæller, hvorfor de skal vælges ind. Bagefter logger eleverne ind på en digital platform og afgiver deres stemme. Er de i tvivl om, hvem de skal stemme på, kan de klikke på kandidaternes billeder og læse mere om, hvad de står for.

Selv om det er forskelligt, hvor meget eleverne går op i valget, mærker Claus Grambo, der er viceleder på Kragelundskolen, generelt en stor interesse blandt eleverne.

“Hos os var der syv elever, der stillede op, og tre, der blev valgt ind. Det giver meget respekt hos klassekammeraterne, når man stiller op, og de fleste er nysgerrige efter at høre, hvad arbejdet i Børne- og ungebyrådet går ud på.” Thorvald og Abdul mærker også interessen blandt deres skole-

kammerater: “På min skole synes de, det er mega-fedt, at jeg er med i Børne- og ungebyrådet. Den dag, jeg blev valgt som ungeborgmester, højeste skoleinspektøren endda flaget på skolen. Det gjorde mig meget stolt,” fortæller Abdul.

“Når jeg har været til ungebordsmøde, vil mine klassekammerater tit gerne høre, hvad vi har talt om, og de vil gerne diskutere emnerne med mig,” uddyber Thorvald.

Relevant for alle unge

Det har fra starten været en udfordring at få de unge, der ikke er valgt ind, engageret i Børne- og ungebyrådets arbejde. Derfor etablerede Aarhus Kommune et samarbejde med ungdomsskolerne om at lave lokale dialogfora – såkaldte ‘baggrundsgrupper’ – hvor unge, der ikke er valgt ind i Børne- og ungebyrådet sammen med ungebordsmedlemmerne kan diskutere emner, der vedrører børn og unge i Aarhus. Og den model er en styrke, forklarer Claus Grambo.

“Der kommer mange forskellige unge til baggrundsgruppemøderne, og det fungerer godt, at det er lidt mere uforpligtende. Man kan komme, når man har lyst, og det tiltaler nogle andre typer end dem, der har lyst til at sidde til møder i Børne- og ungebyrådet.

“Selv om baggrundsgrupperne sikrer, at flere unge får indflydelse, mener Claus Grambo dog ikke, at problemet er helt løst.

“Den store udfordring er, at det, man snakker om på ungebordsmøderne, ikke kommer ud og lever i skoleklasserne. Det optimale ville være, hvis alle samfundsfaglærere i Aarhus var involverede i Børne- og ungebyrådets arbejde. Men det kan være svært at finde tid til.”

HVEM

Aarhus Børne- og ungebyråd blev oprettet i 2007 og består af 31 skoleelever på mellem 13 og 17 år. De vælges for ét år ad gangen. Børne- og ungebyrådet organiseres i et partnerskab mellem Århus Ungdommens Fællesråd og magistratsafdelingen Børn og Unge.

HVAD

Børne- og ungebyrådet holder møder syv gange om året og beskæftiger sig med spørgsmål, som vedrører børn og unge under 18 år i Aarhus Kommune. Ungebørdderne kan sende fire indstillinger om året, som byrådet er forpligtet til at behandle. De unge mødes desuden til sociale arrangementer, f.eks. fællesspisning og studieture.

HVOR

Ungebordsmøderne afholdes på Aarhus Rådhus. De fire baggrundsgrupper mødes på ungdomsskoler forskellige steder i Aarhus Kommune.

Abdul Karim Kaddoura mener dog, at han og de andre ungebørdder kan være med til at sprede interessen for Børne- og ungebyrådet.

“Jeg har holdt oplæg for min klasse om Børne- og ungebyrådet, og mange blev overraskede over, hvad det gik ud på. Pludselig kom de på banen med alle mulige forslag til, hvad de gerne ville forandre i Aarhus. Man behøver ikke være professor eller god til samfundsfag for at tage del i diskussionen. Det handler om ens hverdag, og det kan alle være med til at snakke om.”

*Unge samler møbler i INSP!
til Operation Dagsværk*

UNGE TAGER ANSVAR – HVIS VI GIVER DEM DET

Som kulturminister var hendes mantra: "Giv unge ansvar, så tager de det". Tidligere kulturminister, Marianne Jelved (R) giver her sit bud på, hvordan vi kan skabe bedre rammer for unges samfundsengagement.

Hvad skal der til, for at unge engagerer sig i samfundet?

"Min erfaring er, at unge interesserer sig for det lokale. Når unge kan se, at de kan være med til at skabe en forandring i deres hverdag, har de virkelig meget at byde på. Jeg har mødt flere ansatte i kommunerne, der er imponerede over, hvor mange ideer unge f.eks. har til byplanlægning og byfornyelse. I Lemvig var der en gruppe børn og unge, som gerne ville have en skaterbane i byen. De håndterede en relativt kompliceret og teknisk dialog med den kommunale forvaltning og professionelle arkitekter og var enormt gode til at forklare, hvad de gerne ville, og de professionelle var gode til at 'oversætte' de unges ønsker til det faglige og tekniske."

Hvem har ansvaret for at skabe gode rammer for unges samfundsengagement?

"Det spiller både uddannelserne, de frivillige foreninger og kommunerne en rolle i. Jeg mener, at det især er kommunalbestyrelserne, der har en meget vigtig opgave her, fordi de lokale rammer har stor betydning for unges mulighed for og lyst til at engagere sig. Et godt eksempel er Thisted, hvor byrådet besluttede at give ungdomsrådet et hus midt i byen, som også kunne bruges til et spillested. Ungdomsrådet aflægger så rapport til byrådet én gang om året. De har ikke hærværk eller problemer med alkohol. Og på et tidspunkt havde de mere end 1.000 betalende medlemmer.

Men frivilligsektoren spiller selvfølgelig også en stor rolle. Og her mener jeg, at der er behov for at se på, om de økonomiske støtteordninger, der findes, gavner unges samfundsengagement tilstrækkeligt. Nogle støttestruk-

turer kræver eksempelvis, at man har en forening, der har en bestemt størrelse og er organiseret på en bestemt måde, for at kunne få tilskud. Og det er jo ikke nødvendigvis sådan, unge engagerer sig i dag."

Hvad skal der til, for at flere unge får lyst til at engagere sig i politik?

"Jeg tror, at den måde, politikere kommunikerer på, afskrækker mange unge fra at engagere sig i politik. Den politiske kommunikation er alt for strategisk og lægger ofte ikke op til en dialog. Hvis vi skal gøre politik interessant for unge, skal vi starte med at vise, at politik handler om at lytte til hinandens argumenter og finde et fælles fodslag, dvs. en fælles forståelse om en sag og et ønske. Det er de voksne politikeres ansvar at bidrage til det."

Og så skal vi vise unge, at det betyder noget, hvad de mener. Det gælder de unge i ungdomspartierne, men også unge, der ikke er medlem af partier. Jeg mener, at der er et enormt stort potentiale i, at de politiske partier går i dialog med de frivillige foreninger eller grupper, og inviterer dem indenfor på Rådhuset eller på Christiansborg. Det er dér, unge engagerer sig, og dér vi som politikere skal søge hen, hvis vi vil have kvalificerede input fra unge."

Er du mest bekymret eller håbefuld på demokratiets vegne?

"Jeg er meget håbefuld. Der er så meget energi i de unge og en lyst til at forandre. De unge søger fællesskaberne, og de tager ansvar for det område, de bor i. Kunsten er, at vi – de voksne og professionelle – viser, at vi prioriterer inddragelsen af de unge, så de kan se, at de får reel indflydelse."

DEM HAR VI TALT MED

Følgende personer har gennem interview og/eller deltagelse på busturen rundt i Danmark bidraget til kataloget:

Abdul Karim Kaddoura, ungeborgmester, Aarhus Børne- og ungebyråd

Alireza Lavasani, projektleder, GAME Esbjerg

Ane Grubb, postdoc, Institut for Sociologi og Social Arbejde, Aalborg Universitet

Anni Ehlers, direktør, INSP!

Christian Lund, centerchef, København, Ballerup og Herlev, Headspace

Claus Grambo, pædagogisk leder af udskoling, Kragelundskolen i Aarhus

Daniel Nayberg, kultur- og kommunikationsmedarbejder, INSP!

David Hansen, formand, Spejderne

Diana Køhler, landsstyrelsesmedlem, Ungdommens Røde Kors

Ea Løvbjerg Nakos, husleder, Gastro & Gaming

Elin Poulsen, konsulent i Læring og Udvikling, Aarhus Kommune

Emil Nordkvist, bruger, GAME Esbjerg

Emil Stærkær, formand, Faaborg-Midtfyn Ungdomsråd

Frederik von Sperling, programleder, DGI Gadeidræt

Hallur Gilstón Thorsteinsson, programchef i socialforvaltningen, Københavns Kommune

Helle Gerber Nielsen, uddannelseschef, Mellemfolkeligt Samvirke

Helene Glundholt, formand, Erhvervsskolernes Elevorganisation

Jakob Bonde Nielsen, formand, Danske Skoleelever

Jakob Villadsen, erhvervs-ph.d., Holbæk Kommune

Kristina Rosenlund Hansen, medlem, Faaborg-Midtfyn Ungdomsråd

Laura Friberg, chefkonsulent i ledelsessekretariatet, Kommunernes Landsforening

Louise Pedersen, bruger, GAME Esbjerg

Lucca Tycho Nielsen, kampagne-medarbejder, Operation Dagsværk

Magnus Weengreen, deltager i Demokratidagen, elev i 9. klasse på Østre Skole i Middelfart

Maria Kavita Nielsen, direktør, Mind Your Own Business

Marianne Jelved, medlem af Folketinget, Radikale Venstre

Marina Janell, landsforkvinde, DFUNK

Mathias Findalen, projektleder, Rapolitics

Melissa Kousgaard, international rådgiver, Uddannelses- og Forskningsministeriet

Mia Berrig Rasmussen, bruger, INSP!

Mia Nadja Lippert, ungekonsulent, Slots- og Kulturstyrelsen

Mikkel Vinther, højskolelærer, Krogerup Højskole

Morten E.G. Jørgensen, generalsekretær, Dansk Ungdoms Fællesråd

Niddal El-Jabri, projektleder, Mino Danmark

Nikolai Kingo, frivillig, Gastro & Gaming

René Clausen, festivalchef, Vibstock Festival

René Pedersen, generalsekretær, Rollespilsforeningen Bifrost

Sana Mahin Doost, forkvinde, Danske Studerendes Fællesråd

Sara Mering, redaktør, SEIN

Signe Bøgevald Hansen, politisk formand, Liberal Alliances Ungdom

Silas Harrebye, lektor, Institut for Samfundsvidenskab og Erhverv, Roskilde Universitet

Stefan Hermann, rektor, Professionshøjskolen Metropol

Sune Gudmundsson, journalist, Koncentrat

Tanja Møgeltoft Vestergaard, afdelingsleder i Ungdomsskolen Hedensted, Hedensted Kommune

Thorbjørn Lautrop Nielsen, leder, Frivilligcenter Vesterbro/Kgs. Enghave/Valby

Thorvald Helboe Johansen, ungepolitiker, Aarhus Børne- og ungebyråd

Tobias Israelsen, demokratiformidler, Middelfart Ungdomsråd

Torben Vinter, projektleder, Frontløberne

Torsten Gejl, medlem af Folketinget, Alternativet

Trine Ladekarl Nellesmann, rektor, Albertslund Gymnasium

Ulrik Kampmann, sekretariatschef, Frivilligrådet

HVEM SAGDE UNG OG UENGAGERET?

Nye perspektiver på unges demokratiske deltagelse